

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

УДК 378.147:004.42

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17091970>

Штучний інтелект як загроза та інструмент підтримки академічної доброчесності у вищій освіті

Яковлєва Ольга Миколаївна,

кандидат фізико-математичних наук, доцент, кафедра вищої математики і
статистики, Навчально-науковий інститут природничо-математичних наук,
інформатики та менеджменту, ДЗ «Південноукраїнський
національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
м. Одеса, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-0750-9769>

Прус Наталія Олексіївна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов та міжкультурної
комунікації, факультет підготовки іноземних громадян, Харківський
національний економічний університет імені Семена Кузнеця, м. Харків,
Україна, <https://orcid.org/0000-0001-7762-539X>

Зінченко Ольга Андріївна,

викладач закладу вищої освіти, кафедра ділової іноземної мови та перекладу,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,
Харків, Україна, <https://orcid.org/0009-0003-5287-8886>

Прийнято: 24.08.2025 | Опубліковано: 10.09.2025

***Анотація.** Метою статті є детальний аналіз впливу технологій
штучного інтелекту (ШІ) на академічну доброчесність у системі вищої*

освіти з особливим акцентом на виявлення як загроз, так і можливостей, що можуть сприяти дотриманню етичних стандартів. **Методи.** Дослідження спирається на поєднання теоретичних та емпіричних методів, охоплюючи глибокий аналіз наукової літератури, синтез отриманих даних, абстрагування важливих аспектів, зокрема спостереження за практичним використанням ІІІ в навчальних закладах. **Результати.** Встановлено, що технології ІІІ можуть створювати серйозні загрози для академічної доброчесності. Серед основних ризиків виявлено плагіат, фальсифікація оцінок та маніпуляції під час тестування. Крім того, обговорюються негативні наслідки, пов'язані з упередженістю алгоритмів оцінювання, що може призвести до дискримінації окремих груп студентів та загрози конфіденційності учасників освітнього процесу. Водночас варто зазначити, що технології ІІІ мають потенціал для підтримки академічної доброчесності. Зокрема, системи виявлення плагіату (онлайн-сервіс Turnitin) можуть суттєво знизити ризик неетичного використання чужих ідей. Адаптивні платформи (Knewton) пропонують індивідуалізовані навчальні матеріали, що сприяє розвитку критичного мислення у студентів. Автоматизовані системи оцінювання здатні аналізувати аргументацію студентів, а моніторингові технології (ProctorU) дають змогу виявляти підозрілі дії під час іспитів, що зменшує ймовірність шахрайства. Крім того, розроблено низку рекомендацій для освітніх установ щодо інтеграції ІІІ в освітній процес: впровадження адаптивних систем оцінювання та використання платформ для розвитку етичного мислення через сценарії з етичними дилемами. Аналітичні інструменти на основі ІІІ можуть виявляти тенденції шахрайства та аномалії у поведінці студентів, що забезпечує застосування своєчасних заходів. Одночасно технології блокчейн можуть гарантувати безпеку даних про досягнення студентів. **Висновки.** Узагальнюючи, можна стверджувати, що інтеграція технологій ІІІ в освітній процес має потенціал для підвищення рівня академічної

добросовісності, підтримки етичних норм і запобігання шахрайству в навчальних закладах, що дає змогу рекомендувати їх для створення більш прозорої та справедливої освітньої системи.

***Ключові слова:** плагіат, академічна етика, автоматизоване оцінювання, адаптивне навчання, моніторинг екзаменів, навчальні технології, етичне навчання, конфіденційність даних, аналітичні інструменти.*

Artificial intelligence as a threat and a tool for supporting academic integrity in higher education

Olga Yakovlieva,

PhD in Physics and Mathematics, Associate Professor, Department of Higher Mathematics and Statistics, Educational and Research Institute of Natural and Mathematical Sciences, Informatics and Management, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky»,
Odesa, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-0750-9769>

Nataliia Prus,

PhD in Education, Associate Professor, Department of Foreign Languages and Intercultural Communication, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0001-7762-539X>

Olha Zinchenko,

Lecturer, Department of Business Foreign Languages and Translation, School of Foreign Languages, V. N. Karazin Kharkiv National University,
Kharkiv, Ukraine, <https://orcid.org/0009-0003-5287-8886>

Abstract. The **article aims** to provide a detailed analysis of the impact of artificial intelligence (AI) technologies on academic integrity in higher education, with a particular focus on identifying both threats and opportunities that can contribute to compliance with ethical standards. **Methods.** The study employs a combination of theoretical and empirical methods, including an in-depth analysis of the scientific literature, a synthesis of the collected data, the identification of key aspects, and an examination of the practical application of AI in educational institutions. **Results.** It has been established that AI technologies can pose significant threats to academic integrity. Among the primary risks are plagiarism, grade falsification, and test manipulation. In addition, the negative consequences associated with the bias of assessment algorithms, which can lead to discrimination against certain student groups, as well as threats to the confidentiality of participants' data in the educational process, are discussed. However, it is worth noting that AI technologies also have the potential to support academic integrity. For example, plagiarism detection systems such as Turnitin can significantly reduce the risk of unethical use of other people's ideas. Adaptive platforms, such as Knewton, provide personalized learning materials that promote the development of critical thinking in students. Automated assessment systems can analyze student reasoning, and monitoring technologies (such as ProctorU) help detect suspicious actions during exams, thereby reducing the likelihood of cheating. The article also presents several recommendations for educational institutions to integrate AI into their educational processes. These include the implementation of adaptive assessment systems and the use of platforms to develop ethical thinking through the use of ethical dilemma scenarios. AI-based analytical tools can detect cheating trends and anomalies in student behavior, enabling timely action. Additionally, blockchain technologies can ensure the security of data related to student achievement. **Conclusions.** In summary, it can be argued that the integration of AI technologies into the educational process has the potential to enhance academic integrity, uphold ethical standards, and prevent fraud in educational institutions,

thereby allowing us to recommend their implementation for creating a more transparent and fair educational system.

Keywords: *plagiarism, academic ethics, automated assessment, adaptive learning, exam monitoring, educational technologies, ethical learning, data privacy, analytical tools.*

Постановка проблеми. У сучасній системі вищої освіти штучний інтелект (ШІ) є все більш поширеним, що має як позитивні, так і негативні наслідки для академічної доброчесності. З одного боку, ці технології можуть підтримувати освітній процес, надаючи викладачам і студентам доступ до індивідуалізованих навчальних матеріалів, автоматизованого оцінювання та інструментів для перевірки плагіату, що створює нові можливості для покращення якості освіти та підвищення рівня знань студентів.

Однак зі зростанням використання ШІ-інструментів в освіті виникають нові серйозні загрози для академічної доброчесності. Легкість, з якою студенти можуть отримувати готові відповіді або генерувати тексти за допомогою чат-ботів, не відповідає засадам чесності в навчанні. Виявлення плагіату з часом ускладнюється, а маніпуляції під час перевірки знань призводять до фальсифікації результатів. Крім того, існує ризик упередженості в алгоритмах оцінювання, що можуть дискримінувати певні групи студентів.

Отже, важливо знайти баланс між використанням ШІ як інструменту для покращення освітнього процесу та захистом академічної доброчесності в закладах вищої освіти. Необхідно розробити ефективні стратегії та механізми контролю, що сприятимуть максимальному використанню переваг цих технологій, одночасно мінімізуючи їхній негативний вплив на чесність і прозорість вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останнім часом питання впливу ШІ на академічну доброчесність є об'єктом активного дослідження в

наукових колах. Численні публікації висвітлюють як позитивні, так і негативні аспекти використання ІІІ у вищій освіті. Автор А. Л. Гурін [1] аналізує потенціал ІІІ для модернізації освітнього та наукового процесів, наголошуючи на необхідності розроблення політики його використання з дотриманням принципів академічної доброчесності. Дослідник наголошує на необхідності виявлення, порушень, підкреслює потребу в системній модернізації правил і законодавства для ефективної інтеграції ІІІ.

І. Доценко [Error! Reference source not found.] обґрунтовує формування системи академічної доброчесності як основи якості вищої освіти, визначаючи її концептуальні засади, принципи та цінності (чесність, довіра, справедливість, взаємоповага, відповідальність), зокрема наголошує на важливості розроблення та впровадження кодексів доброчесності у ЗВО.

Вчені Л. В. Філіпенко, О. В. Думанський та О. В. Козак [3] досліджують розвиток інструментів контролю, розглядаючи програми для виявлення як плагіату, так і текстів, створених ІІІ.

Авторки М. Мар'єнко та В. Коваленко [4] розглядають ІІІ як засіб удосконалення навчальних матеріалів, індивідуалізації освіти та забезпечення зворотного зв'язку. Водночас вони застерігають про ризики конфіденційності, зменшення ролі викладача, зниження креативності та критичного мислення здобувачів, підкреслюючи, що ІІІ має виконувати доповнювальну функцію.

Дослідники І. Гарсія-Мартінес, Х. М. Фернандес-Батанеро, Х. Фернандес-Сереро та С. П. Леон (I. García-Martínez, J. M. Fernández-Batanero, J. Fernández-Cerrero, S. P. León) [5] шляхом систематичного огляду, підтверджують позитивний вплив ІІІ та обчислювальних наук на успішність студентів, їхню мотивацію, особливо у галузях STEM. Проте вони відзначають значні етичні та освітні виклики для педагогів, що потребують подальшого вивчення.

Г. О. Ульянова та Н. П. Бааджи [6] акцентують на викликах інформаційно-комунікаційних технологій для академічної самостійності та

належного цитування. Вони підкреслюють важливість превентивних заходів, безкомпромісного ставлення до нечесності, впровадження освітніх програм та інституційних політик задля формування доброчесного академічного середовища.

Дослідники Д. Р. Е. Коттон, П. А. Коттон та Дж. Р. Шипвей (D. R. E. Cotton, P. A. Cotton, J. R. Shipway) [7] вивчають вплив використання ШІ, зокрема ChatGPT, на академічну сферу. Вони відзначають, що цей інструмент може підвищити залученість студентів і сприяти співпраці, проте викликає побоювання щодо академічної чесності та плагіату. Розглянуто можливості та виклики, пов'язані з використанням ChatGPT у вищій освіті, зокрема труднощі виявлення академічної нечесності. Запропоновано стратегії для університетів: розроблення чітких політик щодо використання ШІ в освітньому процесі, навчання викладачів і студентів щодо етичного використання цих технологій, застосування методів виявлення шахрайства (програмне забезпечення для перевірки на плагіат і системи моніторингу). Наголошено на важливості проактивної та етичної практики для ефективного розв'язання поточних проблем.

Вчені К. Ахсан, С. Акбар та Б. Кам (K. Ahsan, S. Akbar, B. Kam) [8] аналізують питання шахрайства за контрактами у вищій школі. Їхнє дослідження виявило обмеженість теоретичних праць та тематичних напрацювань, що зумовило розроблення концептуальної основи для майбутніх наукових напрямів у цій сфері.

Дослідник Н. Деуш (N. Dehouche) [9] аналізує GPT-3, акцентуючи на його здатності генерувати оригінальний текстовий контент. Він порушує фундаментальні питання щодо інтелектуальної власності такого матеріалу та потенційного використання GPT-3 для плагіату, наголошуючи на терміновості реагування академічної спільноти на ці виклики.

Авторка А. Т. Каткова [10] зосереджується на ширших правових викликах ШІ в Україні. Вона пропонує розроблення «Карти правових

реформ», що має охоплювати основні проблеми: статус ШІ, відповідальність за завдану ним шкоду, захист персональних даних, інтелектуальна власність та питання дискримінації. Карта має містити цивільне, кримінальне, страхове, антидискримінаційне законодавство та регулювання захисту персональних даних, інтелектуальної власності та медичного права. Підкреслено необхідність залучення розробників ШІ, законотворців, науковців та громадськості до впровадження цих реформ.

Отже, розглянуті дослідження доводять, що успішна інтеграція ШІ в освітній простір вимагає виваженого ставлення, що узгоджує інноваційні можливості з необхідністю захисту академічних цінностей.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У межах інтеграції ШІ у систему вищої освіти виникає кілька нерозв'язаних аспектів, що потребують детального розгляду. По-перше, попри очевидний потенціал ШІ для вдосконалення освітніх процесів, залишається недостатньо дослідженим питання застосування цих технологій для підтримки академічної доброчесності. Зокрема, існує нагальна необхідність у розробленні ефективних алгоритмів, здатних не лише виявляти плагіат, але й аналізувати індивідуальний стиль написання студентів. Це дасть змогу виявляти аномалії, що можуть свідчити про можливе шахрайство. Важливим є етичний аспект використання ШІ в освітньому процесі. Питання, пов'язані із залученням автоматизованих систем для оцінювання знань студентів, потребують особливої уваги. Необхідно розглянути, які наслідки можуть виникнути в результаті застосування такої практики для розвитку компетенцій студентів та їхньої самостійності.

По-друге, відсутність чітких регуляторних норм і стандартів використання ШІ у вищій освіті створює ризики зловживань. Навчальні заклади стикаються з викликами контролю за використанням ШІ студентами під час виконання завдань. Це створює перешкоди на шляху адаптації політики закладів для забезпечення справедливості та прозорості в оцінюванні

знань. Важливо знайти оптимальний баланс між впровадженням інноваційних технологій та дотриманням принципів академічної доброчесності. Це вимагатиме комплексної практики формування нових освітніх стратегій з урахуванням усіх аспектів.

Формулювання цілей статті (визначення завдання). Метою цієї статті є аналіз впливу ІІТ на академічну доброчесність у вищій освіті, зокрема його загрозливих аспектів та можливостей для підтримки етичних стандартів.

Для досягнення мети дослідження сформульовано такі завдання:

1. Визначити основні загрози ІІТ для академічної доброчесності у вищій освіті.
2. Дослідити способи використання технологій ІІТ для підтримки академічної доброчесності та запобігання шахрайству.
3. Розробити рекомендації для освітніх установ щодо інтеграції ІІТ в освітній процес з метою підвищення рівня академічної доброчесності.

Виклад основного матеріалу дослідження. ІІТ є напрямом у комп'ютерних науках, що фокусується на розробленні технологій та алгоритмів, здатних виконувати функції, що традиційно вважаються характерними для людського розуму. Ця галузь охоплює широкий спектр можливостей: навчання на основі аналізу великих обсягів даних, ідентифікація та класифікація візуальних образів, оброблення та інтерпретація природної мови, ухвалення рішень і розв'язання складних завдань. Основна мета ІІТ-технологій полягає в створенні автономних систем, здатних адаптуватися до нових ситуацій і покращувати свої функції на основі накопиченого досвіду [Error! Reference source not found., с. 67].

ІІТ може суттєво трансформувати освітній процес, пропонуючи персоналізоване навчання, що відповідає потребам кожного здобувача освіти. Завдяки аналітиці даних, ІІТ може оцінювати сильні та слабкі сторони студентів, адаптуючи навчальні матеріали та методи викладання відповідно до їхнього рівня підготовки та стилю навчання. Інтерактивні навчальні

платформи на основі ШІ можуть забезпечити миттєвий зворотний зв'язок, що сприяє глибшому засвоєнню матеріалу [Error! Reference source not found., с. 10]. Крім того, ШІ може автоматизувати рутинні адміністративні завдання (оцінювання тестів та управління навчальними планами), що дає змогу викладачам зосередитися на більш творчих аспектах навчання. У цьому контексті використання чат-ботів та віртуальних асистентів може суттєво покращити підтримку студентів, надаючи їм доступ до інформації та ресурсів у будь-який час. Ці технології можуть виконувати роль помічників, що швидко відповідають на запитання, допомагають у пошуку навчальних матеріалів або навіть нагадують про терміни здачі робіт.

Технології ШІ можуть бути ефективним засобом вдосконалення освітнього процесу, проте можуть нести ризики для чесності, прозорості та академічної доброчесності у вищій освіті (табл. 1).

Таблиця 1.

Основні загрози ШІ для академічної доброчесності у вищій освіті

Загроза	Опис
Плагіат	Використання ШІ для автоматичного генерування текстів без посилань на джерела
Фальсифікація результатів	Можливість маніпуляцій з оцінками або тестами за допомогою ШІ
Зловживання чат-ботами	Використання ШІ-асистентів для отримання відповідей на екзаменах або контрольних роботах
Дискримінація в оцінюванні	Алгоритми можуть упереджено оцінювати роботи студентів, ґрунтуючись на неявних критеріях
Неправильне використання даних	Використання особистих даних студентів без їхньої згоди для навчальних цілей

Джерело: власна розробка авторів

Використання ШІ для автоматизованого створення текстів без належного посилання на джерела є серйозною загрозою для академічної етики. Студенти можуть отримувати готові роботи, що виглядають оригінальними, проте насправді є компіляцією. Це не лише не відповідає засадам освітнього процесу, але й перешкоджає розвитку критичного мислення та аналітичних здібностей у студентів [4, с. 50]. Зокрема, студенти, які використовують

інструменти ШІ для написання есе, можуть бути високо оціненими без глибокого розуміння предмета, що призводить до поверхневого засвоєння знань. У перспективі це може негативно позначитися на їхній професійній компетенції та здатності до самостійного мислення.

Науковці одностайні, що для студентських робіт, створених із застосуванням ШІ, варто використовувати загальноприйняті принципи академічної доброчесності. Це передбачає обов'язкове цитування джерел, якщо в роботі є посилання на чужі ідеї, концепції, твердження або дані. Дотримання норм законодавства про авторські права та суміжні права є значущими для уникнення правових наслідків. Крім цього, важливо надавати точну інформацію щодо методів і результатів досліджень, зокрема чітко вказувати джерела, з яких були отримані результати. Це забезпечує прозорість та етичність у науковій діяльності, сприяючи підвищенню довіри до результатів досліджень [Error! Reference source not found., с. 37].

Фальсифікація результатів є ще однією суттєвою загрозою, пов'язаною з можливістю маніпуляцій з оцінюванням або тестами за допомогою технологій ШІ. Недобросовісні здобувачі освіти можуть використовувати ШІ для автоматизованого проходження тестів або для зміни результатів оцінювання, що ставить під сумнів справедливість і об'єктивність освітнього процесу [1, с. 11]: якщо студент використовує програми для автоматичного проходження контрольних робіт, це не лише підриває довіру до системи оцінювання, але й може призвести до ситуації, коли випускники отримують дипломи без належних знань. У результаті цього знижується якість освіти в цілому, оскільки такі дії не забезпечують формування компетенцій випускників і знецінюють академічні досягнення.

Водночас зловживання чат-ботами для отримання відповідей на екзаменах та контрольних роботах створює нові виклики для викладачів і навчальних закладів. Використання ШІ-асистентів може сприяти формуванню культури обману серед студентів, де отримання відповідей за допомогою

технологій сприймається як прийнятна практика; це явище може мати серйозні наслідки для академічної доброчесності, оскільки студенти можуть почати вважати, що знання не є критично важливими для досягнення успіху [Error! Reference source not found., с. 183]. Зокрема, коли студенти використовують чат-боти для отримання відповідей на запитання під час екзамену, це не лише порушує етичні норми, але й змушує сумніватися щодо їхньої здатності до самостійного мислення.

Дискримінація в оцінюванні є серйозною загрозою, пов'язаною з використанням алгоритмів ШІ, що можуть упереджено оцінювати студентські роботи на основі прихованих критеріїв. ШІ здатний відображати вбудовані упередження, що негативно впливає на результати оцінювання і може призвести до нерівного ставлення до окремих груп студентів [Error! Reference source not found., с. 19]. Неправомірне використання персональних даних становить ще одну серйозну загрозу в контексті освітньої практики, оскільки воно передбачає оброблення особистої інформації студентів для цілей навчання без їхньої попередньої згоди. Таке використання даних може порушувати основні права студентів на конфіденційність та захист персональної інформації, що є невіддільним складником етичних стандартів у сфері освіти [6, с. 4]. Зокрема, якщо навчальний заклад використовує інформацію про академічну успішність студентів для формування профілів без отримання їхньої згоди, це може призвести до негативних наслідків не лише для студентів, але й для репутації навчального закладу. Враховуючи ці ризики, питання конфіденційності даних потребує особливої уваги з боку адміністрацій освітніх установ та законодавців, аби забезпечити дотримання етичних норм і стандартів у використанні сучасних технологій в освітньому процесі.

Таким чином, суть академічної доброчесності вищої освіти полягає в дотриманні принципів чесності, прозорості та відповідальності в процесі навчання. Це означає, що студенти, викладачі та адміністрація повинні

дотримуватися етичних норм, що забороняють будь-які форми шахрайства, плагіату та нечесної поведінки. Академічна доброчесність сприяє формуванню довіри між учасниками освітнього процесу, забезпечує об'єктивність оцінювання знань і навичок студентів та формує у них відповідальність за власні дії та результати навчання. Вона є основою для розвитку критичного мислення, інноваційності та професійної етики, що є важливими компонентами успішної кар'єри в сучасному світі [7, с. 231].

Здобувачі освіти, які порушують принципи академічної доброчесності, можуть бути притягнуті до різних видів академічної відповідальності, що охоплює дисциплінарні заходи: зауваження, попередження, зниження оцінки за завдання чи курс і навіть відрахування з навчального закладу. Залежно від серйозності порушення можуть застосовуватися суворіші санкції, що впливають на їхню академічну репутацію та подальшу кар'єру [1, с. 9].

Варто зазначити, що технології III не тільки несуть загрозу академічній доброчесності, але й надають викладачам нові інструменти для формування та забезпечення прозорості, чесності й толерантності у закладах вищої освіти.

Розроблення динамічних навчальних платформ, здатних адаптуватися до специфічних потреб та рівня знань кожного студента дають змогу суттєво підвищити ефективність освітнього процесу. Такі платформи можуть аналізувати прогрес студентів, виявляти їхні сильні та слабкі сторони, коригувати навчальні матеріали відповідно до отриманих даних. Завдяки цим можливостям, викладачі можуть створювати умови для персоналізованого навчання, що сприяє глибшому засвоєнню знань та розвитку практичних навичок, що знижує потребу у маніпуляціях та фальсифікаціях під час перевірки рівня знань.

У цьому контексті важливо розглянути конкретні інструменти, що забезпечують контроль за дотриманням принципів академічної доброчесності у закладах вищої освіти, особливо системи виявлення плагіату. Ці технології

не лише сприяють виявленню порушень, але й підтримують культуру доброчесності серед студентів, що є важливим аспектом сучасної освіти.

Системи перевірки (Turnitin та Grammarly) використовують передові алгоритми ШІ для аналізу текстів. Ці програми не лише шукають точні збіги слів, а й оцінюють стилістичні та контекстуальні елементи, що дає змогу виявити навіть неявний плагіат. Зокрема, система може виявити, що студент не просто скопіював текст з джерела, а переписав його, зберігши основну ідею, що свідчить про недостатню оригінальність роботи. Використовуючи алгоритми машинного навчання, система може порівнювати тексти з величезними базами даних, виявляючи схожості з уже наявними роботами [10, с. 53]. Це унеможливляє використання чужих робіт як власних, оскільки система здатна виявити плагіат і неоригінальні ідеї. Крім того, автоматизовані системи можуть надавати детальний зворотний зв'язок щодо якості написаних робіт. Вони можуть вказувати на слабкі місця в аргументації або пропонувати рекомендації щодо покращення структури тексту, це не лише допомагає викладачам швидше оцінювати роботи, але й надає студентам необхідну інформацію для самостійного вдосконалення навичок письма. Таким чином, цей інструмент дає змогу викладачам отримати більш точну картину про рівень чесності та самостійності студента [13, с. 974], що забезпечує підтримку високих стандартів академічної етики навчальними закладами. Важливо, що системи контролю плагіату сприяють виявленню порушень на ранніх етапах, що дає можливість студентам отримати зворотний зв'язок і вдосконалити навички написання.

Платформа Knewton може відстежувати якість виконання завдань студентами, виявляти теми, що викликають у них труднощі, і на основі цих даних пропонувати індивідуалізовані навчальні матеріали. Адаптивні платформи не лише підвищують мотивацію студентів, але й створюють середовище запобігання шахрайству. Оскільки завдання та матеріали постійно змінюються залежно від прогресу учня, студентам складно підготуватися до

тестів або контрольних робіт, використовуючи нечесні методи [Error! Reference source not found., с. 124].

Інтеграція адаптивних систем оцінювання, етичних сценаріїв, аналітичних інструментів і технологій блокчейн дозволяє суттєво покращити освітній процес і сприяє формуванню культури академічної доброчесності серед студентів [15].

Системи автоматизованого оцінювання, що використовують ШІ, здатні значно підвищити об'єктивність і точність оцінювання студентських робіт. Вони аналізують не лише правильність відповідей, а й враховують різноманітні аспекти (логіка викладу, структура аргументації та стиль написання). Це дає змогу виявляти навіть тонкі нюанси, що можуть свідчити про авторство роботи, таким чином зменшуючи можливості для шахрайства. Однією з перспективних ідей є розроблення адаптивних систем оцінювання, що використовують ШІ для аналізу студентських відповідей у реальному часі. Ці системи можуть враховувати не лише правильність відповідей, а й процес мислення студента, його логіку та практики розв'язання завдань [7, с. 232]: якщо студент намагається розв'язати математичну задачу, система може відстежувати його кроки та на основі цього надавати зворотний зв'язок. Це не лише підвищує рівень чесності, оскільки студенти не зможуть просто списувати відповіді, але й сприяє розвитку критичного мислення здобувачів освіти.

Технології ШІ значно змінюють практики моніторингу студентів під час екзаменів, гарантуючи більшу безпеку та об'єктивність. Системи відеоспостереження, оснащені алгоритмами ШІ, здатні автоматично аналізувати поведінку студентів у реальному часі. Це дає змогу виявляти підозрілі дії (використання заборонених матеріалів, спроби шахрайства або взаємодію з іншими особами) [2Error! Reference source not found., с. 36]. Завдяки таким технологіям викладачі можуть бути впевнені в тому, що результати екзаменів відображають реальні знання студентів [Error!

Unknown switch argument., с. 10]. Всі ці технологічні рішення роблять процес оцінювання більш контрольованим і зменшують ризики шахрайства.

Інша інноваційна ідея полягає у створенні ІІІ-платформ, що пропонують студентам сценарії з етичними дилемами [**Error! Unknown switch argument.**, с. 7]: платформи можуть генерувати ситуації, в яких студенти повинні зробити вибір між академічною доброчесністю та особистими вигодами. Це може бути реалізовано через інтерактивні навчальні ігри або симуляції, де студенти отримують можливість обговорювати власні рішення з однокурсниками та викладачами [**Error! Reference source not found.**, с. 533]. Ці інструменти можуть допомогти студентам зрозуміти наслідки шахрайства та важливість академічної доброчесності через інтерактивний досвід. Отже, такі платформи не лише сприятимуть розвитку етичного мислення, але й створять середовище для відкритого обговорення теми доброчесності.

ІІІ-технології можуть бути використані для створення аналітичних інструментів, здатних виявляти тенденції академічного шахрайства на ранніх стадіях. Зокрема, системи можуть аналізувати дані про успішність студентів, їхню активність в освітньому процесі та взаємодію з матеріалами курсу, щоб виявити аномалії. Якщо система помітить, що студент раптово почав отримувати високі оцінки без відповідного прогресу в знаннях, це може стати сигналом для подальшого розслідування. Така проактивна практика допоможе запобігти шахрайству ще до того, як воно стане серйозною проблемою.

Використання технологій блокчейн є ще одним інноваційним рішенням для забезпечення академічної доброчесності. Блокчейн дає змогу безпечно зберігати дані про досягнення студентів, що унеможливорює їхню підробку: університети можуть впровадити систему, де всі результати екзаменів та курсових робіт записуються у блокчейн. Це забезпечить не лише підтвердження оригінальності робіт, але й створить прозору систему обліку досягнень студентів, що завадить можливості маніпуляцій з оцінюванням.

Висновки. Під час дослідження визначено дуальність впливу ШІ на академічну доброчесність у вищій освіті. З одного боку, виявлено ризики, пов'язані з його використанням (збільшення ймовірності плагіату через автоматичне генерування текстів, маніпуляції з оцінюванням та дискримінація студентів через упередженість алгоритмів, використання особистих даних без згоди здобувачів освіти).

Проте, з іншого боку, ШІ може бути ефективним інструментом підтримки академічної доброчесності. Системи виявлення плагіату здатні аналізувати стилістичні елементи текстів, адаптивні навчальні платформи знижують ризик шахрайства, а моніторинг екзаменів сприяє виявленню підозрілих дій. Освітні програми з етики можуть бути покращені шляхом впровадження інтерактивних форматів, що сприятиме формуванню відповідальної академічної культури.

Попри досягнуті результати, залишаються нерозв'язаними питання щодо впливу ШІ на етичні норми в освіті та необхідності розроблення рекомендацій для освітніх установ. Перспективи подальших досліджень охоплюють вивчення інтеграції ШІ в освітній процес з метою забезпечення моральних норм та дотримання засад чесності в освітньому середовищі.

Список використаних джерел

1. Гурін А. Л. Академічна доброчесність як основа політики використання технологій штучного інтелекту у вищих навчальних закладах. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 17. С. 16. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15321735>.
2. Доценко І. Академічна доброчесність у системі забезпечення якості вищої освіти. *Педагогічна освіта: теорія та практика*. 2022. № 32. С. 31–42. DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2022-32-31-42>.

3. Філіпенко Л. В., Думанський О. В., Козак О. В. Академічна доброчесність в науковому та освітньому середовищі закладів освіти України: погляд крізь призму наявності штучного інтелекту. *Академічні візії*. 2023. № 19. С.9. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7966703>.
4. Мар'єнко М., Коваленко В. Штучний інтелект та відкрита наука в освіті. *Physical and Mathematical Education*. 2023. Т. 38, № 1. С. 48–53. DOI: <https://doi.org/10.31110/2413-1571-2023-038-1-007>.
5. García-Martínez I., Fernández-Batanero J.M., Fernández-Cerrero J., León S.P. Analysing the impact of artificial intelligence and computational sciences on student performance: systematic review and meta-analysis. *Journal of New Approaches in Educational Research*. 2023. Т. 12, № 1. С. 171-197. DOI: <https://doi.org/10.7821/naer.2023.1.1240>.
6. Ульянова Г. О., Бааджи Н. П. Академічна доброчесність як основа академічного успіху. *Правова позиція*. 2022. Т. 37, № 4. С. 98–103. DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2022-4.18>.
7. Cotton D.R.E., Cotton P.A., Shipway J.R. Chatting and cheating: ensuring academic integrity in the era of ChatGPT. *Innovations in Education and Teaching International*. 2023. Vol. 61, № 2. P. 228-239. DOI: <https://doi.org/10.1080/14703297.2023.2190148>.
8. Ahsan K., Akbar S., Kam B. Contract cheating in higher education: a systematic literature review and future research agenda. *Assessment Evaluation in Higher Education*. 2021. Vol. 47, № 4. P. 523-539. DOI: <https://doi.org/10.1080/02602938.2021.1931660>.
9. Dehouche N. Plagiarism in the age of massive generative pre-trained transformers (GPT-3). *Ethics in Science and Environmental Politics*. 2021. Vol. 21. P. 17–23. DOI: <https://doi.org/10.3354/esep00195>.
10. Каткова А.Т. Штучний інтелект в Україні: правові аспекти. *Право та суспільство*. 2020. № 6. С. 46–55. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.6.1.8>.

11. Паламар С., Науменко М. Штучний інтелект в освіті: використання без порушення принципів академічної чесності. *Освітологічний дискурс*. 2024. Т. 44, № 1. С. 68–83. DOI: <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2024.15> .

12. Знамеровська Н., Васильченко Г., Татарінцева Ю. Інтеграція штучного інтелекту в навчальні платформи для вивчення інженерної та комп'ютерної графіки. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 16. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15073327>.

13. Недашківська Т. Є., Шепя Н. С., Лещенко А. В. Перспективи використання віртуальних асистентів та інших інтелектуальних систем у процесі вивчення філологічних дисциплін. *Вісник науки та освіти*. 2023. №11(17). С. 965-977. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/70898> (дата звернення: 29.08.2025).

14. Василенко В., Цюпаченко Ю. Огляд стану використання технологій штучного інтелекту в освіті: зарубіжний досвід. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2024. № 66. С. 114–126. DOI: <https://doi.org/10.31516/2410-5333.066.09>.

15. Nigam A., Pasricha R., Singh T., Churi P. Correction to: systematic review on AI-based proctoring systems: past, present and future. *Education and Information Technologies*. 2021. Vol. 27. P. 7377-7378. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10639-021-10846-z>.